

Város-Szalonakig, a Bakonyban is, mondhatnám talán, hogy egész Dunántúl megvan a maga külön neve: csattogató. Ered pedig ez a neve attól a hangtól, mit leszakításkor a kelyhéből kicsattanó gyümölcse ad. És nem marad el a *Fragaria viridis*. Bagolyepernek mondják a Bakonyban (pl. Almádiban is).

Az *Oralis stricta*, gyerekek kedvence, magyarul madársóska. Németül Hasenbrod. A vasmegyei németiségben hallani: nyúlkenyér. Szombathelyen hallani az átmeneti alakot: nyúlsóska. — *Polygonum Fagopyrum*: hajdina, lisztje hajdinaliszt, németül Heidenmehl.

Még egy kis német kóstoló:

Merjem-e? Hamar heresis hírébe juthatok általa. De mégis:

Pozsonyban Himmelschlüssel a *Muscari racemosum*, Sopronban Krötenblume a *Caltha*, Moson vidékének (pl. Köpesénynék is) specialitása a Tag- und Nacht-Veilchen. *Viola tricolor*. És ezzel még nincs vége:

A nemzetiségek növényneveit érdemes kutatni. Az a hénc, aki ősidóktól itt lakott és német nyelvét megtartotta mind máig, az idők haladtával bevett magyar szokásokat — ahány hénc, mind magyarul káromkodik — nyelvébe vett magyar szavakat. Tanult sokat a magyartól. De tanul tőle a magyar is. Ott a példa: nyúlkenyér. Itt egy másik: Mária könnye, szép neve a remegő fűnek (*Briza*). Németül úgy mondják: Frauenthränen. Muttergottesthränen.

Egyik nép hat a másikra. Ezt a hatást kimutatni a nyelvészet feladata. De kis részben a mienk is.

Apró közlemények. — Kleine Mitteilungen.

A *Sinapis dissecta* Lag.-nak egy negyedik termőhelye Magyarországon

A *Lolium remotum* Schranknak a hatvani cukorgyár pusztavarsányi (Hevesmegye) lenföldjein észlelt tömeges fellépése arra indított, hogy az igazgatók egyikének, KOPPELY Géza úrnak szíves meghívását elfogadjam s a lenföldek gyomjait a helyszínen tanulmányozzam.

A nevezett pusztán termelt lent egy tavaly hozott eredeti rigai lenmagból utántermelték, a vetésben számtalan *Lolium re-*

Ein vierter Standort von *Sinapis dissecta* Lag. in Ungarn.

Ein massenhaftes Auftreten des *Lolium remotum* SCHRANK auf den Leinfeldern der hatvaner Zuckerfabrik (Pusztavarsány, Heveser Comitat) bewog mich einer liebenswürdigen Einladung eines der Directoren, Herrn Géza KOPPELY Folge zu leisten und die Unkräuter der Leinfelder an Ort u. Stelle zu besichtigen.

Der Lein wurde auf der genannten Pusztavarsány aus einem v. Jahre bezogenen Original riga-er Samen nachgebaut, die

motum-on kívül még néhány lenarankával (*Cuscuta Epilinum*) ellepett növényt, azonkívül pedig számos *Camelina dentatá*-t (WILLD.) s néhány tő *Sinapis dissecta*-t (LAG.) találtam.

A varsányi pusztán e növénynek három alakja fordul elő, u. m.:

a) a *typikus* kopaszszárú s kopaszbeczőjű alak:

b) a *setosa* alak, melynek szárán kevés serteszőr van, s melynek beczőin gyér, bibiresen ülő serték láthatók,

(= Var. β . LAGASCA. Gen. et spec. (1816), 20. old. és DC. Syst. II. (1821), 621. o. s végül a

c) *diplotricha* alak, melynek szárán kevés serteszőr van, beczőin pedig egészen rövid, sűrű sertécskés mezen kívül még hosszú, bibireseken ülő serték is láthatók.

A *Lolium remotum*-ot hazánkból tudvalevőleg csakis az Alföldet körülövező vidékekről le egészen Horvátországig s a volt Bánságig ismertük, az Alföldre a lentermelés előhaladásával került s itt úgy látszik, igen jól érzi magát, mert az eredeti vetésben csak igen kis mennyiségben tűnt fel, míg ez idén tömegesen volt. SADLER kissé kétes budapesti adata óta Közép-Magyarországon tudtommal senki sem találta.

A mesgyéken volt még a Budapest körül (THAISZ) is előforduló *Lolium speciosum* STEV.

Saat enthielt nebst zallosem *Lolium* einige von *Cuscuta Epilinum* befallene Pflanzen, ferner eine Menge *Camelina dentata* (W.) und wenig *Sinapis dissecta* LAG.

Diese Pflanze kommt auf der Puszta-Varsány in drei Formen vor. u. zw. in der

a) *typischen* Form, Stengel und Schoten kahl,

b) *forma setosa*: Stengel spärlich mit Borstenhaaren besetzt, Schoten mit spärlichen auf Warzen sitzenden langen Borsten versehen

(= Var. β . LAGASCA. Gen. et spec. (1816) p. 20 und DC. Syst. II. (1821) p. 621.;

c) *forma diplotricha*; Stengel spärlich mit Borstenhaaren besetzt, Schoten mit ganz kurzen, dicht stehenden Börstchen und ausserdem mit langen, auf Warzen sitzenden Borsten versehen.

Bekanntlich wurde *Lolium remotum* bisher in unserem Lande nur in den das Tiefland umgürtenden Gegenden bis nach dem ehem. Banate und Croatien beobachtet, es stellte sich in der Tiefebene erst mit dem Vordringen der Lein-cultur ein und scheint sich hier recht wol zu fühlen, indem dieses Unkraut in dem Bestand nach der Originalaussaat in viel geringerer Menge vorhanden war, als im Nachbau. Seit SADLER's etwas zweifelhaften Angabe bei Budapest dürfte es in Mitteleuropa noch nicht beobachtet worden sein.

Au den Rainen traf ich das übrigens auch um Budapest (leg. THAISZ) vorkommende *Lo-*

s a lenvetések egyik jellemző gyomja, a *Spergula maxima* WHE.

Ezen adatok ismét néhány-nyal megszaportítják a némely ritkább gyomjáról (*Lycopsis arvensis* L., *Bromus racemosus* L., *Anidrum radicans* [M. B.], *Erodium toleum* REUT., *Trifolium diffusum* EHR.) nevezetes hatvani gyomflórát. **Degen.**

***Vulpia ciliata* (Danth.) az Alduna mellett.**

Május hó végén Svinicára (Krassó-Szörény megye) utaztam, hogy hazánk legdélibb csücsán a «Magyar füvek gyűjteménye» számára néhány ritkább fajt (*Psilurus hirtellus* SIMK., *Avenastrum compressum* [HEUFF.] stb.) gyűjtsek.

A *Psilurus* termőhelyén a három őrtorony («Trikule») romja felett emelkedő kopár lejtőkön, melyeken a *Cerastium bulgaricum* UECHTR. bőven terem a *C. glomeratum* TH. társaságában, meglepett a *Vulpia ciliata*, mely ott a sokkal gyakoribb *Vulpia Myurus* társaságában nőtt.

A *Poa sylvicola* Guss. a lejtők alján, bokros helyeken gyakori, sokkal ritkább a *Poa pumila* Host var. *Szörényensis* BORB.

A *Symphytum ottomanum* FRIV., mely ugyanazon hegy keleti, csalító lejtőin nem ritka, Svinica alatt leszáll egészen a

lium speciosum] STEV. und das typische Leinunkraut *Spergula maxima* WHE. an.

Durch diese Angaben erhält die Unkrautflora der Umgebung Hatvans, welche durch das Vorkommen einiger bei uns seltenen Unkräutern (*Lycopsis arvensis* L., *Bromus racemosus* L., *Anidrum radicans* [M. B.], *Erodium toleum* REUT., *Trifolium diffusum* EHR.) seit längerer Zeit unser Interesse erregt, abermals eine kleine Bereicherung. **Degen.**

***Vulpia ciliata* (Danth.) an der unteren Donau.**

Ende Mai begab ich mich nach Svinitza an der unteren Donau (Krassó-Szörényer Comitatus), um an der südlichsten Spitze unseres Landes einige seltenere Gräser (*Psilurus hirtellus* SIMK., *Avenastrum compressum* [HEUFF.] etc.) für unser Gramineen Exsiccatenwerk zu sammeln.

Auf dem Standorte des *Psilurus*, den kahlen Abhängen oberhalb der Ruinen der drei Türme («Trikule»), welche *Cerastium bulgaricum* UECHTR. nebst *C. glomeratum* TH. in Menge beherbergen, überraschte mich *Vulpia ciliata*, welche allerdings unter der dort bedeutend häufigeren *V. Myurus* (L.) herausgelesen werden musste.

Poa sylvicola Guss. ist in den Gebüschern am Fusse des Berges sehr häufig, bedeutend seltener ist *Poa pumila* Host var. *Szörényensis* BORBÁS.

Symphytum ottomanum FRIV., welches auf dem buschigen Ostabhänge desselben Berges nicht selten ist, steigt bis zur Szé-

Széchenyi-útig, a hol egy patakocskaán átvezető hid alatt találtam.

Degen.

Terem-e *Carex lagopina* Wahlenbg. Erdélyben?

SIMONKAI Erd. ed. Flor. 547. oldalán tudvalevőleg a *Carex echinata* MURR.-hoz vonja BAUMGARTEN (Mant. 80) s PORCIUS (Enum. 56.)-nak a *Carex lagopina*-ra vonatkozó adatait.

SIMONKAI ezen állítását átvette újabban ASCHERSON és GRÄBNER (Syn. II. 59) s azt hiszem erre alapította PAX is (Grundz. d. Pflanzenverbr. i. d. Karp. 187. old.) azon megjegyzését, hogy «mindenesetre érdekes dolog, hogy a *Carex lagopina* . . . a centrális Kárpátok területét át nem lépi s hogy itt egyedül vannak csak csekély számú kárpáti termőhelyei».

A BAUMGARTEN-féle adat helyességéről példának megtekintése nélkül nem nyilatkozhatom az «in . . . nemoribus arenoso-humidis scilicet ad Aquam mineralem Lövéte» termőhely SIMK. állítását látszik megerősíteni, lévén a *Carex lagopina* magasán fekvő havasi lápok, tengerszempartok növénye. Másképen áll azonban a dolog PORCIUS adatával. Az Enumer. plant. phaner. Distr. qu. Naszód. 59. oldalán található adat, mely szerint a «*Carex lagopina* WAHLENBG. Ad lacum Lala a. Ineu certe crescit» nemesak PORCIUS autoritása, hanem a birtokomban levő példa szerint is kétségtelenül a valódi *Carex lagopina* WHLBG.-re vonatkozik.

A rodnai Ünökő alatt levő Lala tó partján magam is szed-

chenyi-Strasse herab, ein Stock stand am Bachesrand unter einer Strassenbrücke.

Degen.

Wächst *Carex lagopina* Wahlenbg. in Siebenbürgen?

In SIMONKAI'S Enumer. Flor. Transilv. p. 547 werden bekanntlich die BAUMGARTEN'sche (Mant. p. 80) und PORCIUS'sche (Enum. p. 56) Angabe über das Vorkommen der *Carex lagopina* zu *Carex echinata* MURR. gestellt. Neuerdings haben ASCHERSON und GRÄBNER (Syn. II. 59) diese SIMONKAI'sche Behauptung übernommen, auch dürfte sich die Äusserung PAX's (Grundzüge der Pflanzenverbr. i. d. Karpathen p. 187) «Immerhin ist es beachtenswert, dass *Carex lagopina* . . . das Gebiet der Centralkarpathen nicht überschreitend hier ihre einzigen Standorte innerhalb der Karpathen besitzt» auf dieselbe gestützt haben. Ueber die Richtigkeit der BAUMGARTEN'schen Angabe kann ich mich ohne Prüfung seiner Exemplare nicht äussern, der Standort «in . . . nemoribus arenoso-humidis scilicet ad Aquam mineralem Lövéte» scheint SIMONKAI'S Behauptung zu bekräftigen. Anders steht aber die Sache mit der PORCIUS'schen Angabe. Die in seiner Enumer. plant. phan. Distr. qu. Naszod. p. 59. publicierte Angabe, dass *Carex lagopina* WHLBG. bei dem Lala-See des Berges Ineu sicher vorkommt, ist nicht nur durch die Autorität des Verfassers, sondern nach den von ihm dort gesammelten u. in meinem Besitze befindlichen Exemplaren richtig; ich selbst habe diese

tem e növényt tavaly aug. hó 17-én. a hol elég ritka a gyakoribb *Carex dacica*, *C. canescens* PERS. stb. sások társaságában.

Degen.

Lolium subulatum Vis. a fiumei Flóra területén.

Tavaly június havában a martinsciéai öböl homokos partján a «Lazaretto» mellett fedeztem fel ezen nemcsak a fiumei Flórára, hanem egész országunk területére nézve új növényt a Fiume mellett szintén még nem észlelt *Aegilops nova* WINTERL társaságában. Ugyanott ezidén SMOQUINA Antal úr újra megtalálta.

Degen.

Pflanze am 17. Aug. v. J. an derselben Stelle, nämlich an den Ufern des Lala-Sees unterhalb d. Ineu-Gipfels in Gesellschaft d. viel häufigeren *Carex dacica* HEUFF., *C. canescens* PERS. u. a. M. gesammelt.

Degen.

Lolium subulatum Vis. bei Fiume.

Gelegentlich einer v. J. im Monate Juni in die Bucht von Martinsciéa gemachten Excursion entdeckte ich diese nicht nur für die Flora von Fiume, sondern für ganz Ungarn neue Art in Gesellschaft d. für dieses Gebiet ebenfalls neuen *Aegilops nova* WINTERL im Sande des Strandes nächst dem Lazaret an. Heuer wurde diese seltene Pflanze von Herrn Ant. SMOQUINA an demselben Standort wieder in Menge angetroffen.

Degen.

Hazai botanikai dolgozatok ismertetése.*)

Referate über ungarische botan. Arbeiten.**)

Hollós László. «Geasteropsis nov. gen.» Növt. Közl. II. 1903, 72—75. old. 3 eredeti rajzzal.

Geasteropsis Conrathi HOLL. -nak egy új nem képviselőjének a leírása, melyet CONRATH Pál úr Dél-Afrikában Modderfontein mellett fedezett fel. Az új növény viselete némileg a *Welwitschia mirabilis* (= *Tumboa Bainesii* Hook. f.)-éra emlékeztet.

Lad. Hollós. «Geasteropsis nov. gen.». Növt. Közl. II. 1903. p. 72—75. Mit 3 Orig. Abbildungen.

Geasteropsis Conrathi HOLL. Vertreter einer neuen Gattung, welche Herr P. Conrath in Südafrika bei Modderfontein entdeckt hat. Der Habitus der neuen Pflanze erinnert an jenem der *Welwitschia mirabilis* (= *Tumboa Bainesii* Hook. f.)

*) Tisztelettel felkérjük a t. szaktársakat, hogy megjelent b. dolgozataikat ismertetés céljából szerkesztőségünkhöz (Budapest, VI., Városligeti fasor 20/b) beküldeni sziveskedjenek.

**) Wir ersuchen unsere geehrten Herren Fachgenossen um Einsendung ihrer neu erschienenen Arbeiten behufs Referates an die Redaction des Blattes (Budapest, VI., Városligeti fasor 20/b).

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1903

Band/Volume: [2](#)

Autor(en)/Author(s): Degen Árpád von

Artikel/Article: [Apró közlemények. - Kleine Mitteilungen. 220-224](#)